

Motion till riksdagen

1987/88:Sk370

av Ivar Franzén m. fl. (c)

om klara skatteregler för hemvårdsbidrag

Många äldre personer har kunnat skaffa sig en trygg service i hemmiljö med hjälp av s. k. hemvårdsbidrag. Det har varit möjligt genom att en eller flera anhöriga ställt upp med hjälp och stöd i en omfattning som skapat både trygghet och trivsel.

Kommunen har bidragit till arrangemanget med hemvårdsbidrag, vilket i de flesta fall rört sig om några hundra kronor i månaden, men i vissa fall upp till ett par tusen kronor.

1985 var det 86 kommuner som tillämpade någon form av hemvårdsbidrag, och totalt kostade det kommunerna ca 53 milj. kr. Detta belopp kan jämföras med kostnaderna för social hemhjälp, som uppgår till ca 5 miljarder kronor per år.

Hittills har hemvårdsbidraget varit skattefritt och betraktats som ett uppskattat stimulansbidrag till den äldre och hennes/hans anhöriga. Service/vårdnadseffekten av bidraget är sannolikt mångfalt större per krona än i t. ex. den sociala hemhjälp.

Nu har riksskatteverket bestämt att hemvårdsbidraget skall beskattas som inkomst fr. o. m. 1987 års taxering. Effekten kan bli förödande. Hemvårdsbidraget kan inte längre utgå till vårdtagaren, för då uppstår både dubbelbeskattning och arbetsgivareansvar med kostnader för sociala avgifter. Kvarvarande nettovärde på hemvårdsbidraget blir i storleksordningen 20–40 %. Det är uppenbart att riksskatteverkets beslut kan bli ett dråpslag mot en kostnadseffektiv och uppskattad service/vårdform. I en del fall kan kommunerna anställa den anhöriga och till en merkostnad på ca 150 % medverka till att nettovärdet på hemvårdsbidraget bibehålls. I det fall flera anhöriga deltar i servicen/vården är ett anställningsförhållande knappast möjligt. En del anhöriga vill inte heller binda sig i ett anställningsförhållande.

Många äldre och deras anhöriga har också reagerat mycket negativt på beskedet om beskattning. Hantering av bidraget kompliceras. Pensionärer som inte har deklarerat på många år har 1987 tvingats deklarerera och som julkapp fått en betydande kvarskatt. De anhöriga känner att deras insatser att lämna service och vård har nedvärderats och uppfattar det som deras insatser inte är önskvärda. Vissa kommuner har försökt kompensera med höjda hemvårdsbidrag, med kraftigt ökad rundgång av skattepengar som följd.

Interpellationssvar

Dessa problem togs upp i en interpellationsdebatt den 30 mars 1987. Då svarade finansminister Kjell-Olof Feldt bl. a.: "Hemvårdsbidraget kan vara ett bra alternativ i utpräglad glesbygd eller när den vårdbehövande inte vill eller kan utnyttja den kommunala hemtjänsten. I några fall kan hemvårdsbidraget vara det som bäst uppfyller önskemålen hos den som behöver hjälpen. Det är väsentligt att ge de hjälpbehövande valfrihet att själva välja den form av hjälp de vill ha."

Finansministern sade också: "Vad jag kan lova är att jag, så snart äldreberedningens förslag föreligger och vi får ett begrepp om vilken utveckling inom hemtjänstens område som kan komma att äga rum, skall förelägga regeringen förslag om lösning av skattefrågan. Jag skall då anstränga mig att göra det i sådan tid att några taxerings- eller skatteproblem inte skall behöva uppstå på grund av fortsatt oklarhet i skattefrågan."

Äldreberedningens förslag

Den 24 juni 1987 överlämnade äldreberedningen sitt förslag Äldreomsorg i utveckling till statsrådet Bengt Lindqvist. Äldreberedningens förslag i frågan är föga konkret och sammanfattas i två meningar: "Det är enligt äldreberedningen angeläget att huvudmännen utvecklar sitt ekonomiska stöd till de närstående. De båda kommunförbunden bör verka för en större enhetlighet i reglerna för ekonomisk ersättning."

Dagsläget

Såvitt vi har kunnat konstatera har finansministern inte hittills, trots utlovade ansträngningar, åstadkommit något förslag eller åtgärd som klarlägger skattefrågan vad gäller hemvårdsbidraget. Många gamla pensionärer har drabbats av betydande restskatt och ekonomiska problem i de fall inte kommunerna har gått in och kompenserat skatten.

Det är mycket angeläget med ett snabbt klarläggande för att inte samma problem skall upprepas inför julen 1988.

Utskottet bör utarbeta förslag till ändring av kommunalskattelagen (1928:370) 19 § innebärande att det klart framgår att hemvårdsbidrag är skattefritt.

Hemställan

Med hänvisning till vad ovan anförts hemställs
att riksdagen beslutar att hemvårdsbidrag är skattefritt.

Stockholm den 22 januari 1988

Ivar Franzén (c)

Karl-Anders Petersson (c)

Rosa Östh (c)